

2. Rules of Procedure of the Belgian House of Representatives [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/reglement/reglementE.pdf.
3. The standing orders of the Sejm of the Republic of Poland [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libr.sejm.gov.pl/oide/en/images/files/dokumenty/standing_orders_2009.pdf.
4. Seimas of the Republic of Lithuania Statute No I-39 of 17 February 1994 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_e?p_id=389585.
5. The Dutch House of Representatives. Standing Committee: preparatory examination [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.houseofrepresentatives.nl/standing-committee-preparatory-examination>.
6. Act on Rules of Procedure of the National Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ipu.org/parline/reports/2285_D.htm.
7. Ковриженко Д. Правове регулювання законодавчого процесу: досвід країн ЄС та пропозиції для України / Денис Ковриженко // Парламент. – 2011. – № 1. – С. 12.
8. Rules of Procedure of the National Assembly of Slovenia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dz-rs.si/wps/portal/en/Home/ODrzavnemZboru/PristojnostiInFunkcije/RulesoftheProcedureText>.
9. Ковриженко Д. Правове регулювання законодавчого процесу: досвід країн ЄС та пропозиції для України / Денис Ковриженко // Парламент. – 2011. – № 1. – С. 13 – 14.
10. Rules of Procedure of the Assembly of the Republic [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://app.parlamento.pt/site_antigo/ingles/cons_leg/regimento/Rules_of_Procedure.pdf.
11. Riigikogu Rules of Procedure and Internal Rules Act of 17.03.2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.riigikogu.ee/?rep_id=799356.
12. Ковриженко Д. Правове регулювання законодавчого процесу: досвід країн ЄС та пропозиції для України / Денис Ковриженко // Парламент. – 2011. – № 1. – С. 16 – 17.
13. Resolution 46/1994 (IX.30.) Ogy on the Standing orders of the Parliament of the Republic of Hungary // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.parliament.hu/hazszabaly/resolution.htm>.
14. Rules of Procedure of the Assembly of the Republic [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://app.parlamento.pt/site_antigo/ingles/cons_leg/regimento/Rules_of_Procedure.pdf.
15. Великий тлумачний словник сучасної української мови – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. – С. 15.
16. Rules of Procedure of the Chamber of Deputies [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://english.camera.it/cost_reg_funz/345/346/listaarticoli.asp.
17. Правова система України: теорія і практика: Тези науково-практичної конференції. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 1993. – 552 с.
18. Rules of Procedure of the Chamber of Deputies [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://en.camera.it/application/xmanager/projects/camera_eng/file/RULES_OF_PROCEDURE_CHAMBRE_OF_DEPUTIES.pdf.
19. Standing orders of the Congress of Deputies [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Hist Normas/Norm/standing_orders_02.pdf.
20. Rules of Procedure of the National Assembly of Slovenia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dz-rs.si/wps/portal/en/Home/ODrzavnemZboru/PristojnostiInFunkcije/RulesoftheProcedureText>.
21. The standing orders of the Sejm of the Republic of Poland [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libr.sejm.gov.pl/oide/en/images/files/dokumenty/standing_orders_2009.pdf.

** Богачова Олена Вікторівна – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, заслужений юрист України, завідувача відділом теорії і практики законотворчої діяльності Інституту законодавства Верховної Ради України, директор Української школи законотворчості Інституту законодавства Верховної Ради України.*

УДК 340

Андрій Захарчук *

ДЕРЖАВНА ДУМА В РОСІЇ: ВИСВІТЛЕННЯ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ ТАКТИКИ В РАДЯНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

У статті аналізуються праці радянських науковців присвячені проблемам парламентаризму. З позицій методологічного плюралізму досліджуються різноманітні аспекти тактики більшовиків у представницьких установах Російської імперії, запропоновано рекомендації щодо вдосконалення парламентської тактики політичних партій України.

Ключові слова: парламентаризм, Державна дума, парламентська діяльність, виборчі кампанії.

Захарчук А.С. Государственная дума в России: освещение парламентской тактики в советской литературе.

В статье анализируются труды советских ученых посвященных проблемам парламентаризма. С позиций методологического плюрализма исследуются разнообразные аспекты тактики большевиков в представительных учреждениях Российской империи, предложены рекомендации относительно усовершенствования парламентской тактики политических партий Украины.

Ключевые слова: парламентаризм, Государственная дума, парламентская деятельность, избирательные кампании.

Zakharchuk A.S. The State Duma in Russia: the Coverage of Parliamentary Tactics in the Soviet Literature.

The works of the Soviet scientists, dedicated to the problems of parliamentarism, are analyzing in the article. From the position of methodological pluralism explores various aspects of the tactics of the Bolsheviks in the representative institutions of the Russian Empire. Offered practical recommendations on the improvement of the parliamentary tactics of the political parties of Ukraine.

Keywords: parliamentarism, the State Duma, the parliamentary activities, pre-election campaign.

Сучасний стан розвитку вітчизняної історико-правової науки вимагає удосконалення методологічних підходів наукового дослідження, пошуку інноваційних чинників при вивченні державно – правових інститутів, зокрема таких як парламент.

Варто зазначити, що функції державного управління в демократичному суспільстві здійснюються розгалуженою системою спеціально створених органів. Зокрема, це пов'язано з наявністю таких державно-правових інститутів, як глава держави і уряду, парламент, а також судова влада.

При характеристиці вищих органів влади значна увага дослідників зосереджується на проблемах парламентаризму, оскільки «поширення ідей і принципів парламентаризму розглядається як фактор суспільного прогресу» [1, с. 60].

Тому, з точки зору визначення впливу парламентаризму на формування державно-правової системи, важливе значення має аналіз діяльності представницьких органів тих державних утворень, до складу яких, в свій час, входили українські землі.

Виходячи з того, що діяльність Державної думи знайшла своє висвітлення у величезній кількості літератури, яка характеризується значною тематичною різноманітністю, доцільно, при аналізі проблем російського парламентаризму, застосувати репрезентивну вибірку [2, с. 153]. В зазначеному контексті дослідницький інтерес мають праці присвячені формуванню політичними партіями політико-правової доктрини парламентаризму, а саме: місця й ролі парламентаризму в політичному житті; розробки виборчої тактики; діяльності, направленої на пошук союзників й формування виборчих блоків; місця й ролі безпосередньо парламентської діяльності в контексті реалізації проголошених політико-правових ідеалів. Такий умовно-тематичний підхід до проблеми передбачає використання різноманітної, з точки зору методологічних підходів, наукової літератури.

Сприймаючи загальноприйняті підходи щодо поділу наукової літератури на три періоди: дорадянський, радянський й сучасний, нами взяті до аналізу дослідження радянського періоду.

Радикальні зміни основ державного ладу, пов'язані з утвердженням на початку ХХ століття радянської державності й політичної гегемонії більшовиків, зумовили домінування класових підходів у суспільній науці. Так, на думку лідера російських більшовиків В. Леніна, під час виборчих кампаній до Державної думи, рівно як і її діяльність, необхідно аналізувати з точки зору класової сутності політичних партій, що увійшли до парламенту. З цією метою важливо досліджувати не лише їх програмні вимоги, а й практичні дії, з точки зору захисту цими політичними партіями інтересів різних класів суспільства [3, с. 276]. Тому праці радянських дослідників ґрунтуються на єдиному марксистсько-ленінському класовому підході з позицій діалектичного й історичного матеріалізму.

При цьому варто зазначити, що в перші роки незалежності України метод був критично осмислений, метод діалектичного й історичного матеріалізму реабілітований дослідницькою практикою. Після очищення від догматизму та ідеологічних нашарувань, він продовжує демонструвати свою евристичну силу, даючи можливість оцінювати правові явища і факти у конкретному історичному контексті, використовуючи потужний потенціал діалектичної логіки для з'ясування глибинних механізмів правових процесів в історичному вимірі [4, с. 61].

На наш погляд, дотримання зазначених підходів щодо методології історико-правового дослідження, сприятиме об'єктивному аналізу радянської суспільної літератури.

Революційні події 1905 року в Росії змусили уряд до дій, спрямованих на зняття в суспільстві протистояння та соціальної напруги. На початку жовтня 1905 року прем'єр-міністр С.Ю. Вітте повідомляв царя про те, що він бачить два можливих варіанти розвитку подій: 1) надати функції необмеженої диктаторської влади довірений особі, яка змогла б енергійно, рішуче і безповоротно придушити в самому зародку будь-які прояви протидії уряду; 2) перейти на ґрунт поступок в суспільній думці і стати на шлях конституційних перетворень [5, с. 25].

В результаті певних роздумів і вагань, царський уряд обрав другий шлях – конституційних поступок. Маніфест 17 жовтня 1905 року проголосив, нарешті, основні буржуазно-демократичні свободи в Росії.

Не зважаючи на певні поступки широким верствам суспільства, на поступову еволюцію країни в напрямку конституціоналізму, радянська суспільна наука трактувала Маніфест як тактичний крок самодержавства, зумовлений його прагненням виграти час з метою перегрупування сил і подальшого наступу на революцію. Зазначалось, що проголосивши демократичні свободи, уряд не буде прагнути до їх реалізації [6, с. 74-75; 7, с. 259].

Як уявляється, такий підхід до оцінки державно-правового акту значною мірою був зумовлений реакцією уряду на той широкий суспільний рух, який охопив Росію. Цей рух не виходив за рамки цивілізаційного процесу. На відміну від діяльності екстремістів, заколотників і терористів ХІХ ст., ці легальні заходи (мітинги, маніфестації, Всеросійський жовтневий страйк) змусили уряд вступити в політичний діалог. Про необхідність зміни політико-правових аспектів діяльності уряду йшлося у доповідній записці С.Ю. Вітте царю невдовзі після проголошення Маніфесту. Розвиваючи основні положення Маніфесту, він пропонував продовжити реформи, припинити репресії, розробити низку заходів, спрямованих на розвиток свобод і підвищення добробуту громадян Росії. Надзвичайно важливим, в рамках російської дійсності, є його зауваження про те, що «Принципи правового

порядку зможуть реалізуватися лише тоді, коли населення отримає до них важливу рису-громадянський досвід» [8, с. 94].

Саме з точки зору формування у суспільства елементів політичної та правової культури крізь призму парламентської діяльності, заслуговують на увагу праці А.Я. Авреха [9]. Якщо в першій з них дослідник, з позицій марксистсько-ленінської методології, дає негативну оцінку виборчого закону до III Думи, піддає критиці законотворчу діяльність кадетів й октябристів у вирішенні селянського, робітничого й національного питання, то в наступній ми спостерігаємо певне зміщення акцентів в оцінці досвіду російського парламентаризму. Оцінюючи Думу як орган представництва всього суспільства, дослідник робить висновок про те, що виборче законодавство не лише сприяло формуванню в населення, і, зокрема, селянства, уявлень про представницькі заклади, а було пов'язане з реалізацією виборчих прав шляхом участі в роботі представницького органу.

Принагідно зазначимо, що на рубежі 80-х–90-х років XX століття спостерігаємо формування нових підходів до проблем парламентаризму, що було зумовлено зародженням в радянському суспільстві теоретико-правових засад політичного плюралізму, проведенням, на цій основі, виборчих кампаній до Рад народних депутатів [10].

Світовий досвід становлення парламентаризму є свідченням того, що утворення станово-представницьких установ зумовлена наявністю в суспільстві різноманітних прошарків-станів. Не зважаючи на певні особливості, що визначались об'ємом і характером повноважень, станово-представницькі установи характеризувались участю в їх роботі представників «третього стану», і, зокрема, жителів міст. Поступово до них прилучалися делегати від селянства. Тому не випадково в Маніфесті передбачалась еволюція Законодородчої (Булігінської) Думи, у Думу законодавчу. В доповнення до передбачених законом виборчих категорій була утворена так звана «робітнича курія». Таким чином, відокремлення робітників від загальної категорії міських виборців зумовлювало пониження ролі станового принципу, що був історично обґрунтованим, на користь класовому, досить сумнівному. Надання робітникам виборчих прав не вписувалось у загальну схему виборів і виглядало як поступка революційним вимогам. Логічним, у такому випадку, було б надання окремих виборчих прав чиновникам, інтелігенції, фабрикантам тощо, у той час як усі вони були включені до категорії міських виборців.

Подальшим кроком в напрямку еволюції Росії шляхом парламентаризму стало оприлюднення в квітні 1906 року «Основних законів Російської імперії». Радянська історико-правова й історична науки зосередили свою увагу на аналізі його основних положень. Йдеться про те, що цей державно-правовий акт став вимушеним кроком, який не вплинув на самодержавну сутність Російської імперії [7, с. 260-261].

Аналізуючи політико-правові аспекти формування й діяльності представницьких установ, дослідник не може оминати проблем, пов'язаних з феноменом політичних партій.

Політична партія становить собою специфічний продукт парламентаризму, конституційної держави, елемент політичної системи, що заснований на функціонуванні електоральних і представницьких установ.

Для законодавця складовою проблемою еволюції державно-правової системи стало юридичне оформлення інституту політичних партій, надання йому відповідного правового звучання. Така ситуація є цілком природною і зрозумілою, оскільки за своїм походженням, сферою діяльності, функціональним призначенням, партії являють собою швидше суспільно-політичну, ніж державно-правову категорію.

Організаційно-політичний поділ суспільної думки на різноманітні ідейно-політичні фракції, зумовлений соціальною диференціацією суспільства, відбувався в боротьбі між феодализмом і капіталізмом. Можна констатувати, що виникнення партій зумовлене поглибленням протиріч між суспільством, що намагалось розвиватись у відповідності з новими соціально-економічними факторами і державою, яка не змінювала форми і змісту в процесі здійснення владних повноважень. В міру того, як нові суспільні верстви, і в першу чергу радикальна буржуазія, включались у політичну боротьбу проти жорстко централізованої одноосібної влади монарха, державно-політичних привілеїв феодального стану тощо, відбувається процес формування партійно-політичних утворень.

Основним змістом діяльності буржуазних партійних фракцій стали вимоги такої форми влади, як представницько-конституційна форма правління, що уособлювала на практиці ідею парламентаризму.

Внаслідок змін в політичній сфері суспільства, на перший план виходять питання парламентської тактики пов'язаної з пошуком союзників і формування виборчих блоків. У працях Д.А. Колесніченко [11], Е.Д. Черменского [12], К.М. Астрахана [13], А.К. Бахарєва [14] робиться висновок про те, що більшовицька тактика «лівого блоку» була зумовлена політичними ідеалами Трудової групи, яка утворилась із селянських депутатів I Думи. Будучи партією парламентського типу, трудовики відображали політико-правові ідеали селянства. На основі аналізу зазначених праць приходимо до висновку про те, що між трудовиками й більшовиками існували суттєві розбіжності як щодо змісту й ролі парламентаризму, так і щодо форм і методів політичної діяльності. Трудовики розв'язання насущних проблем селянства, зокрема аграрного питання, пов'язували з використанням легальних, парламентських форм діяльності. Натомість більшовики, звинувачуючи уряд в небажанні задовольнити потреби селянства, закликали до насильницьких, а значить нелегітимних форм діяльності. При цьому більшовики допускали критику політико-правових концепцій трудовиків направлену на подолання їх парламентських ілюзій.

Одним із складових аспектів парламентської діяльності є розробка парламентської тактики. При цьому дослідники спиралися на доктринальні засади марксистсько-ленінської ідеології. Зокрема, В.І. Гусєв стверджує, що В. Ленін в умовах російської державно-правової системи, аналізуючи погляди К. Маркса і Ф. Енгельса на парламентаризм, дійшов до висновку, що парламентарська діяльність, як одна з форм революційної боротьби пролетаріату, реалізується у відповідності з конкретно-історичними умовами. При цьому провідною й основною формою боротьби є безпосередньо революційний рух мас. На думку автора, характерним прикладом революційного використання думської трибуни, з метою залучення мас на бік революції, були виступи соціал-демократичних депутатів II і III Державних дум, діяльність депутатів-більшовиків IV Думи [15].

Розробці більшовицьких принципів парламентаризму присвячені праці М.А. Ковальчук [16; 17]. Автор зазначає, що думська тактика більшовиків розроблялась на основі критичного аналізу тактики й парламентського досвіду партій II Інтернаціоналу. В дослідженнях знайшли своє відображення питання, пов'язані зі ставленням комуністичних партій до представницьких установ, активного бойкоту Думи. Науковець зазначає, що парламентська тактика партії, яка відображає політико-правові ідеали робітничого класу Росії, полягала не в тому, щоб боротись за депутатські мандати, а в проголошенні з парламентської трибуни власних політичних програм.

Важливими, з точки зору парламентської діяльності, є питання, пов'язані з розробкою політико-правових ідеалів і їх реалізацією в парламентській діяльності. Тому значущими, в контексті висвітлення зазначеної проблеми, є такий аспект дослідження, де проводиться аналіз форм парламентської діяльності представників соціал-демократичної фракції, а саме: запити, листування з виборцями, позадумська діяльність, використання парламентської трибуни. Саме в такий спосіб велася боротьба з політичними опонентами і була направлена на завоювання союзників у майбутній революції.

Таким чином, під впливом політико-правової доктрини марксизму, в радянській суспільній науці знайшли відображення доктринальні положення більшовицької тактики парламентаризму, основний зміст якої полягав в ігноруванні парламентських форм діяльності. Натомість ця тактика була направлена на використання легальних державно-правових інститутів з метою пропаганди революційних, насильницьких методів політичної діяльності.

При цьому можемо виокремити й позитивні аспекти більшовицької доктрини парламентаризму. Вони полягали в наступному:

а) вступаючи у виборчу кампанію, політичні партії, як суб'єкти виборчого процесу мають розробити основні засади парламентської тактики, яка ґрунтується на програмних засадах партії. Парламентська тактика має носити реалістичний характер, опиратися на науковий, творчий аналіз розвитку суспільства, включати в себе спадкоємність політичного курсу партії;

б) беручи участь у виборчій кампанії, партія має мобілізувати для цього всі свої найкращі пропагандистські сили;

в) важливу роль у виборчій кампанії відіграють засоби масової інформації;

г) в своїй діяльності депутати мають підтримувати постійний зв'язок із виборцями, регулярно звітуватись перед ними. Парламентська робота ведеться під керівництвом партії;

д) в умовах політичного плюралізму політичні партії враховують вірогідність створення парламентських блоків.

Лише при об'єктивному врахуванні конкретних умов державно-правового розвитку й застосування різноманітних форм і методів політичної діяльності, партії в змозі вирішити поставлені перед собою завдання направлені на подальший розвиток української держави, еволюції державно-правових відносин й політичної системи.

Список використаних джерел:

1. Шемшученко Ю.С. Український парламентаризм: проблеми становлення і розвитку / Ю.С. Шемшученко // *Правова держава. Щорічник наукових праць. Випуск дев'ятий.* – К., 1998. – С. 58 – 67.
2. Милько В.І. Участь депутатів від українських губерній та міст у роботі I-IV Державних Дум Російської імперії (1906 – 1917 рр.): історіографічний аналіз / В.І. Милько // *Український історичний журнал.* – 2012. – №1. – С. 153-170.
3. Ленин В.И. Политические партии в России / В.И. Ленин // *Полн. собр. соч.* – Т. 21. – С. 275 – 287.
4. Ярмиш О.Н. Методологічні аспекти дослідження історії держави і права України кінця XVIII – початку XX століття / О.Н. Ярмиш, О.М. Головка // *Вісник Національного університету внутрішніх справ. Спецвипуск. До 10-річчя утворення Національного університету внутрішніх справ.* – Х., 2002. – С. 57 – 62.
5. Витте С.Ю. Воспоминания / С.Ю. Витте. – М.: Изд-во социально – экономической литературы, 1960. – Т. 3. – 723 с.
6. История Всесоюзной коммунистической партии (большевиков). Краткий курс. – М.: Государственное издательство политической литературы, 1952. – 351 с.
7. Ерошкин П.Н. История государственных учреждений дореволюционной России / П.Н. Ерошкин. – М.: «Высшая школа», 1968. – 367 с.
8. Доклад Витте царю о необходимости реформ в государственном строе России. / С. Витте // *Государственная дума в России. Сб. док. и материалов.* / Сост. Ф.И. Калинычев. – М.: Госполитиздат, 1957. – С. 91 – 94.
9. Аврех А.Я. Столыпин и Третья Дума / А.Я. Аврех. – М., Наука, 1968. – 520 с.
10. Солдатенко В.Ф., Крыжановский В.П. Уроки избирательных кампаний / В.Ф. Солдатенко // *Коммунист Украины.* – 1990. – №2. – С. 13 – 21.
11. Колесниченко Д.А. Парламентская тактика большевиков и народнический блок в избирательной кампании во II Государственную думу / Д.А. Колесниченко // *Исторические записки.* – Т. 104. – 1979. – С. 91 – 122.
12. Черменский Е.Д. К истории думской тактики партии большевиков (1905 – 1914 гг.) / Е.Д. Черменский // *Вопросы истории КПСС.* – 1981. – №10 – С. 42 – 55.
13. Астрахан К.М. В.И. Ленин о создании «левого блока» при выборах во II Государственную думу в Петербурге / К.М. Астрахан // *История СССР.* – 1982. – №2. – С. 138 – 142.
14. Бахарев А.К. О тактике большевиков по отношению к Трудовой группе на выборах в IV Думу (1912 г.) / А.К. Бахарев // *Вопросы истории КПСС.* – 1989. – №8. – С. 116 – 120.

15. Гусев В.І. Парламентська тактика більшовиків / В.І. Гусев // Український історичний журнал. – 1989. – №7. – С. 18 – 30.

16. Ковальчук М.А. Ленинские принципы революционного парламентаризма и современность / М.А. Ковальчук. – Л., 1973. – 23 с.

17. Ковальчук М.А. Ленинские принципы революционного парламентаризма в думской тактике большевиков в годы реакции / М.А. Ковальчук. – Л., 1982. – 159 с.

** Захарчук Андрій Савович – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри правознавства Севастопольського інституту банківської справи Української академії банківської справи Національного банку України.*

УДК 347.73

Ігор Кушнір *

МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

У статті аналізуються загальні підходи щодо розуміння публічних видатків, фінансування державних та місцевих видатків тощо. Розглядаються принципи видаткової політики як складової публічної фінансової діяльності. Пропонується розуміння механізму фінансово-правового регулювання сфери житлового будівництва.

Ключові слова: публічні видатки, фінансування публічних видатків, принципи фінансування, кредитування, житлове будівництво.

Кушнір І.Н. Механизм финансово-правового регулирования сферы жилищного строительства: теоретико-правовые аспекты.

В статье анализируются общие подходы относительно понимания публичных расходов, финансирования государственных и местных расходов и т.п. Рассматриваются принципы расходной политики как составной публичной финансовой деятельности. Предлагается понимание механизма финансово-правового регулирования сферы жилищного строительства.

Ключевые слова: публичные расходы, финансирования публичных расходов, принципы финансирования, кредитование, жилищное строительство.

Kushnir I.M. Mechanism of the Financially-legal Adjusting of Housing Sphere: Theoretical Legal Aspects.

In the article general approaches are analysed in relation to understanding of public charges, financing of the government and local spending etc. Principles of expense policy are examined as to component public financial activity. Understanding of mechanism of the financially-legal adjusting of housing sphere is offered.

Keywords: public charges, financing of public charges, principles of financing, crediting, housing.

Публічне фінансування видатків, що включає до свого складу й державне фінансування, виступає одним з базових механізмів державної підтримки різноманітних галузей суспільного життя. Зазначений висновок є вірним і по відношенню до такої сфери життєдіяльності як житлове будівництво. Недаремно фахівці радять переходити від тактичних цілей фінансування житлового будівництва до реалізації стратегічних цілей житлово-будівельної політики, зумовлених соціально-економічними перетвореннями в суспільстві [1, с. 16].

Проблемам фінансування державних видатків у фаховій літературі присвячено чимало уваги. Серед українських та іноземних науковців, які так чи інакше висвітлювали у своїх роботах проблеми публічних видатків, у тому числі державних видатків чи видатків місцевого самоврядування, можна назвати Д.А. Бекерську, Л.К. Воронову, О.Ю. Грачову, О.М. Горбунову, С.В. Запольського, М.В. Карасьову, А.Н. Козиріна, Ю.О. Крохину, О.А. Музику-Стефанчук, О.П. Орлюк, П.С. Пацурківського, Н.Ю. Пришву, Е.Д. Соколову, Н.І. Хімичеву, А.І. Худякова та інших.

У 2005 році була захищена докторська дисертація А.А. Нечай, яка стала першим в українській правовій науці та науці інших країн СНД комплексним, узагальненим монографічним дослідженням теоретичних та практичних проблем правового регулювання публічних видатків в Україні та інших сучасних державах. Саме тоді було запропоновано відновити застосування у фінансовому праві поняття публічних видатків, під яким вчена пропонувала розуміти витрати публічних фондів грошових коштів, які виражають урегульовані правовими нормами соціально-економічні відносини публічного характеру, що складаються при розподілі (перерозподілі) та використанні коштів цих фондів та забезпечують задоволення публічного інтересу [2, с. 8]. Крім того, у 2006 році була захищена кандидатська дисертація О.В. Сударенко, яка займалася дослідженням питань фінансування житла в Україні.

Разом із тим нині, не дивлячись на суттєві зміни фінансового законодавства (у тому числі, у частині як бюджетного законодавства, так і законодавства у сфері видаткової політики), у теорії фінансового права проблема фінансування саме житлового будівництва, яка має суттєве значення для забезпечення соціально-економічної політики, так і не набула своєї актуальності і не розглядалася як така, що заслуговує на глибоку увагу. Фактично, допоки немає будь-яких інших фінансово-правових досліджень (на відміну від адміністративно-правових, цивільно-правових тощо), окрім заявленого вище, із цієї тематики.